

Danielpa qillqan — Chunka tawaq kimsayunqin

Qillqaq Ñaqaq Kayniyoq Millay Mapaq Kaypa Unanchayninta Diospa Simin Willakuykunapi Rikuchispa

Jeff Pippenger

2024-01-07

Pablopa mana pagano Romata rejsisqa atiyinmi papadopa atiyinman wichariyninta hark'arqa watapi 538, chaymi William Miller reqsisqan testigokarqan, chaywanmi Danielpa libropi “sapa p'unchay” nisqata paganismota rikuchiq kasqanta sayachirqan. William Millerpa yuyaychasqanqa iskay chinkachiq atiykunamanta sayarqan: ñawpaqta paganismo, hinaspataq papalismo. Chay yuyaychasqanta kallpachaq aswan hatun tarisqanqa Pablopa 2 Tesalonicenses, capítulo 2, nisqapi testimionin karqan, maypichus Pablo sut'inchay papadopa contran hark'akuyqa pagano Romapa ruwasqan kasqanta, chay hark'akuyqa qichusqa kananpaq, “huch'ayoc runa” Diospa templonpi churakuspa, pay kikin Dios kasqanta rikuchinampaq.

Daniel qillqapiqa, “sapa p'unchaypaq” nisqa unanchasqa, paganismota rikuchispa, sapa kuti papadopa unanchasqanwan qatipasqa kachkan, chayqa “ch'inyaypa hucha ruraynin” hina icha “ch'inyaypa millay abominación” hina rikuchisqa kaptinpas. Icha Cristoqa, 66 watamanta 70 d.C. watakama kimsa watayoq kuskanmanta huk chawpi watapi Jerusalén llaqta muyurisqa ch'inichisqa kaqmantaraq cristianokunaman qhawarispas willakusqanpi, “Daniel profeta rimarisqan ch'inyaypa millay abominación” nisqatan Jerusalénpi kaq cristianokunapaq chaylla usqhaylla ayqekunanpaq señalta hina rimarqan. Historiaqa reqsichin chay señal mana papal Romapa unanchasqan kasqanta, aswanpas pagan Romapa unanchasqan kasqanta. Chay señalqa cheqaq sonqoyoqkunapa reqsinanpaq karqan, muyurisqa ch'inichisqa kaymanta qespinanpaq. “Daniel profeta rimarisqan ch'inyaypa millay abominación” nisqa, pagan Romapa unanchasqanchu, icha papal Romapa unanchasqanchu?

Chaymiqa, desolaciónpa millay cheqnisqa ruwayninta rikunkichik chay profeta Daniel nisqan rimarisqan hina, santo cheppi sayasqanta, (piña ñawirispas, entiendanqa:) hinaqa, Judeapi kaqkuna urqkunaman ayqekuchun: wasi patapi kaq runaqa ama uraykamuchunchu wasinmanta imatapas orqonampaq: nitaq chakrapi kaq runaqa ama kutirimuchunchu p'achankunata apanampaq. ¡Ay, chay p'unchaykunapi wiksayuq warmikuna, ñuñuchiq warmikunapas! Ichaqa mañakuychik ayqekusqaykichik ama chiri pacha hina kachunchu, nitaq samana p'unchaypichu: chaypacham hatun ñak'ariy kanqa, kay pachaq qallariyninmanta kunankama mana hayk'aqpas kasqan hina, nitaq hayk'aqpas kanqachu. Chay p'unchaykuna mana pisiyachisqa kaptinqa, manam ima aycha-yuqpas qespichisqa kanmanchu; ichaqa akllasqakunapa raykunmi chay p'unchaykuna pisiyachisqa kanqa. Mateo 24:15–22.

Pani Whiteqa rimarin Jerusalén llaqtapa thuñiyninpa willakuyninpi imayna kay waqaychanakuy 66manta 70 d.C. watakunakamapi hunt'akusqanmanta, hinaspan sut'inchay Romanokuna ejercitopa unanchan, icha estandarten, Jerusalénpiraq kaq cristianokunapa ayqekunankupaq señal kasqanta. Chay hinaqa, ¿“Daniel profeta rimarisqan ch'inyaypa millay qhelqayqa” Roma pagana

karqachu, icha Roma papalchu karqa, imanas Millerqa chayman hina marconta sayachisqanman hina?

William Millerqa pusarisqa karqan Romapa iskay rikch'ariyninkunata entiendenanpaq (pagano nisqa ñawpaqta, chaymanta papal nisqa); ichaqa kawsasqan pacha historiaraykuqa, iskaynin suyukunata huk suyllata hina rimanampaqmi kallpachasqa karqan. Chayqa, cheqaqtapuni, huk suyullam kanku; ichaqa iskay qatiq suykunatapas unanchanku. 1798 watapa profétiko historianninta rayku kallpachasqa kaspas, Millerqa Romamanta huk suyllata hina, aswanqa huk suyu hina rimaytaqa manchakuchkanchu, ruwanan karqan. 1798 watapiqa, Millerqa iñirqan Cristopa iskay kutimunanta qhipaman hina ishkay chunka phisqa watakunallapi kasqanta. Allintapuni yacharqan papal Roma 1798 watapi wañuchi ch'akiywan chaskisqa kasqanta. Millerpaqqa, papal Romapa qhipanta qatiq huknin kay pachapi suykuna mana karqanchu, imaraykuchus Cristoqa kutimunankamaña karqan.

Maypi pacha willakuypi Miller karqan chaypi, payqa entiendirqan Danielpa iskay kaq capítulonpi estatua nisqaqa tawa kay pachapi qhapaq suyukunata represientasqanta, imaraykuchus chayta Danielmi testificárgan.

Chayta tawa kaq qhapaq suyuqa fierro hina kallpasapa kanqa; imaraykuchus fierroqa llapan imakunata pakispa atipan, urmachin ima; chay hina, tukuy chaykunata pakiq fierro hina, payqa pakinqa, ñut'uspa saruchinqa. Chaymanta, chakikunatawan sillu-ninkunata rikirqanki, wakin manka ruraq llink'i allpamanta, wakintaq fierromanta, chay qhapaq suyuqa rakisqa kanqa; ichaqa ukhunpi fierropa kallpanmanta kanqa, imaraykuchus fierrota mit'u llink'i allpawan chaqrusqata rikirqanki. Daniel 2:40, 41.

Millerqa yacharqanmi chusku reinosllam kasqanta, chay chuskaq, qhipa kaq reinoqa Roma kasqanta; chaytataq historiamanta yacharqan pagano Roma ñawpaqta kasqanta, hinaspa papal Roma qatinqinpi kasqanta. Chay chuskaq reinoqa Millerpaq, Danielpa siminwan kуска hina, "rakisqa" karqan; ichaqa Millerpaqqa chay rakiyqa Roma reinopa literal nisqa hinaspa espiritual nisqa imayninkunapura hukchasqa kasqallantam sut'incharqan. Payqa allintam karqan, ichaqa yachayninqa pisi tukusqa karqan.

Millerqa mana qhawarqachu pagano Romawan papal Romawan rakiyqa chay rakiy patapi sayasqa kasqanta, mayqentachus Pablota hatarichirqan reqsichinampaq. Pabloqa (Juan Bautistawan kуска), reqsichirqan cruzpa pacha tiempope sut'i kayqa espíritu kayman tikranan kasqanta. Chay yachay mana kasqanrayku Millerqa hapiyqusqa karqan Romaqa esencialmente hukllam reino kasqanta, ichaqa iskay faseyuqta. Chaymi, ari, allinmi karqan (ichaqa pisi qhawariyllawan). Mana qhawarirqachu espíritu Romaqa sut'i Babiloniawan rikuchisqa kasqanta, imaraykuchus espíritu Romaqa (papadoqa) espíritu Babiloniapas kachkan.

Lliteral Babilonia, hina Daniel iskaypi tawa qhapaq suyukunamanta ñawpaq kaq hina, tawa kaq qhapaq suyuqta rikch'achinman karqan, imaraykuchus ñawpaq kaqqa sapa kuti qhipa kaqta rikch'achin. Mana cristiano Romaqa Babiloniawanmi rikch'achisqa karqan; ichaqa mana cristiano Roma hinallataq Babiloniapas espiritual Romata (papadota) rikch'achirqanku. Chayrayku papadoqa pichqa kaq qhapaq suyum karqan, hinaspa Babiloniawanmi sut'inchasqa karqan. Kayqa

huk hatun aswan qallariy kaq yuyaymi Sister Whitepa tinkuchinanpaq, setenta watakuna literal Israelpa Babiloniapi prisionpi kasqanta, espiritual Israelpa espiritual Babiloniapi waranqa iskay pachak soqta chunka watakuna prisionpi kasqanwan.

“Diospa iglesian kay pachapiqa, kay unay tiempo mana sayk’uk qatiykachaypi, cheqaqtapuni prisionpi karqan, imaynachus Israelpa wawankuna Babiloniapi apasqa kasharqanku exilio tiempopi hina.” Profetas y Reyes, 714.

Chhaynaqa, Millerqa mana sasachakunchu hukmanta hukman tikrachiyta profecía hunt’akuykunata, aswan sut’inchaspa mana ñiq Roma pagana-ta reqsichikunata, Roma papalwan. Qhipaman purispayku kaymanta rikuchisun ejemplokunata; ichaqa, Millerqa Roma pagana-tawan Roma papal-ta huk qhapaq suyu hina qhawarisqanta entiendespa, atinman yachayta imarayku Millerqa mana ima sasachakuytapas hap’irqanchu Jesús nisqanmanta “ch’usaqyachiypa millay qhellyaynin, profeta Danielpa nisqan,” nisqaqa Roma paganapa hunt’akuynin hina kasqanta riqsispa, chaywan kуска entiendespalla “ch’usaqyachiypa millay qhellyaynin” nisqa rimayta, Danielpa qhelqasqanpi, Roma papalpa unanchan hina. Millerqa mana atirqanchu qhawayta kimsa ch’usaqyachiq atinyuqkunata; chayrayku paypa profecía ukhupi rurasqan marcoqa pisi kasqa, ichaqa cheqanmi karqa.

Ichaqa, ¿imaynataq yachaykusun 66 d.C. watapi historiapi hunt’akusqanman hina mana tupanakusqanta, maypachachus paganu Roma llaqtapa estandartekuna templopa ch’uya pampa ukhuman churakuspa Cristo willakusqanman hina hunt’akusqa karqan? ¿“Daniel profeta nisqan rimarisqan ch’usaqyachiypaq millay abominación” nisqaqa paganu Romapa utaq papal Romapa unanchaqninchu? Chay sasachakuymán kutichiyqa allinpas sasqa manam, iskay ch’usaqyachiq atiykunatachu reqsichkanki, aswan kimsa ch’usaqyachiq atiykunata reqsichkaspaqa. Qallariyninchikqa kananmi Hermana Whitepa rimariyninwan, Cristopa Jerusalén llaqtapa thuñisqanmanta willakusqan imayna hunt’akusqanpaq yuyaychasqanwan.

Cristota judíokuna chakatasqankupi Jerusalén llaqtapa tukukuyninmi kasqa. Calvario patapi jich’asqa yawarmi kay pachapaqpas hamuq pachapaqpas paykunata chinkayman uraykachiq llaqa kasqa. Chay hinallataq kanqa chay hatun tukuytaq p’unchaypi, Diospa graciata mana chaskiqkunaman taripay urmanan p’unchaypi. Cristoqa, paykunapaq urmanankurumi, chayqa rikurinqa paykunaman huk qochata hina muchuchiq orqo hina. Uyanmanta lloqsiq k’anchaynin, mayqinchus chanin runakunapaq kawsay, mana allinkunapaqqa mikhuy tukuy ninam kanqa. Munakuyta mana chaskisqankurayku, graciata pisipaqchasqankurayku, huchasapam runaqa tukusqa kanqa.

“Achka rikch’a willaywan, hinaspa kutikachisqa amonestaciónkunawanpas, Jesúsqa rikuchirqan imayna kayman chayananta judíokunapaq Diospa Churinta mana chaskisqankurayku. Kay simikunapiqa payqa rimasharqan llaqa pacha tukuy watakunapi payta mana chaskiqkunaman, Qespichiqninkuta hina. Sapa amonestaciónqa paykunapaqmi. Qhellichasqa templopis, mana kasukuq churipis, llulla yapu arriendayuqkunapis, contemptowan ruwaq wasi hatarichiqkunapis, sapa huchasapapa kawsayninpi kikin rikch’ayninta tarinku. Mana arrepentekuspaqa, paykunamanta ñawpaqta rikuchisqa muchuyninqa paypa kanqa.” The Desire of Ages, 600.

Pabloqa literal manta kaqmanta espiritualmente kaqman tikrayta reqsichispa, chayqa cruzpa pacha-tiempollapin rurasqa kasqanta reqsichin, hinallataq yuyarina kanman Jerusalén llaqtapa thuñichisqanqa cruzwan cheqaqta tinkisqa kasqanmanta. Literal Jerusalénpa thuñichisqan, ñawpaqta literal Babiloniawan hunt'asqa karqan, qhepa kutipiqqa literal Romaqwan hunt'asqa karqan, Jesucristoqa sapa kuti qallariyta tukukuyninwan reqsichisqanrayku. Santuarioyta hinallataq ejercitota saruchiy, Babiloniapa pagano atiyinwan qallarisqan, Romaq pagano atiyinwan tukukorqan.

Roma papalmiqa, espiritual Jerusalén espiritualmente saruchisqanta hunt'arqan; hinaspa iskaynin chay saruchiy pacha-kuna (literalpas espiritualpas) rikuchin Diospa llaqtanta kinsa kaq ch'usaqchay atiyiniyoqpa saruchisqanta, mayqinchus Romamanta rimaypi sutichasqa kachkan Roma moderna nisqawan.

Kinsa ch'usaqyachiq atiykuna kan, sapa hukninmi Diospa llaqtanta qatiykacharqan. Paganismopa dragonnin, chaymanta qochamanta bestia catolicismopa, chaypa qhepanta Estados Unidospa allpamanta bestia (llulla profeta). Paganismoqa imaymana pagano atiykunawanmi rikuchisqa karqan, chaykunataq chiqap Israeltam saruraykuchirqan. Hinallataq papalismoqa espiritual Israeltam saruraykuchirqan waranqa iskay pachak soqtachunka watakunata, 538manta 1798kama. Dragonpa, bestiapa, llulla profetapa kimsantin huñunakuyqa kunan pacha Romam, chaymi Diospa llaqtantaqa “hora” nisqa domingo ley sasachakuy pachapipas saruraykuchin. Dragonpa, bestiapa, llulla profetapa kinsa ch'usaqyachiq atiykunaqa hinallataq pagano Roma, papal Roma, kunan pacha Roma nisqakunawanmi rikuchisqa kanku.

Apocalipsis chunka qanchispi nisqaman hina, paganismuqa ñawpaq tawa reykunam; pichqaq reyqa papadom, soqtaq, qanchisñiqin, pusqaq ñiqin reykunataq kunan pacha Romaq kimsa-hukchasqa huñuyninmi.

Kanchis reykuna kanku: pisqan urmamunñam, hukñataq kachkan, hukñataq manaraq hamunrachu; chay hamuspanqa aslla p'unchawkama qhiparinanmi tiyan. Hinaqtin chay bestiapas, ñawpaq kaq, kunan mana kaq, paymi pusqaq kaq; chayqa qanchis kaqmantaqmi, hinaspan chinkayman rin. Apocalipsis 17:10, 11.

Danielpa iskay kaq capitulonman hinaqa, paganismoqa kay tukuy tawa qhapaq suyukunam, cheqaq Babiloniamanta cheqaq Romakama. Espiritual Babiloniaqa papadom kachkan (quri uman), chaymanta kimsa-mantan hukllayasqa dragón, bestia, hinaspa llulla profeta (kunan pacha Roma), rikuchisqa kachkan espiritual Medo-Persia, espiritual Grecia, hinaspa espiritual Romaq kimsa-mantan hukllayasqanwan (maypa wañuy hina ch'akisqan hampisqa kachkan).

Jesús “Daniel profeta nisqan rimarisqan chinkachiq millay abominaciónmanta” nispan rimarirqan chayqa, cristianokuna Roma kimsa kaqninpi sapa hukpi reqsinankupaq huk sut'i “señal” kasqanta reqsichirqan. Roma pagana, Roma papal, hinaspa Roma moderna llapallankum Diospa llaqtantinta qatiykachanku. Chay qatiykachayqa proféticamente rikuchisqa kan santuarioyta hinaspa ejército-ta saruchispa uraykachisqankuwan. Jesúsqa chay qatiykachay qayllayamusqanmanta sapa huknin kimsa pacha qatiykachaykunapaq huk amonestaciónta qorqan. Roma kamachikuyninpa “señal” santuario ukhupi churakusqan p'unchawpiqa, Jerusalénmanta ayqekuy pacha chayamurqanña.

Jesúsqa Danielpa “chinkachiq millay abominación” nisqan rimayninta manan kay pachapi huk atiywan kamachiq munaypaq símbolota hina apaykachkarqanchu, aswanqa cristianokuna reqsinankupaq señalpa símbolonta hina.

Jesús nisqaqa uyariq disipulonkuman willarqan chay juiciokunata apostata Israelpa hawanman urmamunanpaq, aswanraqmi kutichiy castigo hamunanta paykunaman Mesias-ta mana chaskisqankumanta hinaspa chakatasqa wañuchiyninmanta. Mana pantay atina señalpuna ñawpaqta hamunqaku chay manchay tukukuqman chayanankupaq. Chay muchasqa horaqa usqhayllata, qonqayllamantataq hamunqa. Hinaspa Salvadorqa qatinqin-kunata waqyarqan: “Chayrayku qankuna rikunqik chay cheqniska thunichiq millay ruwayta, Daniel profeta nisqanman hina, santo lugarninpi sayasqata, (leeqqa entiendenankupaq:) chaymanta Judeapi kaqkuna orqokunaman ayqekuchunku.” Mateo 24:15, 16; Lucas 21:20, 21. Romanokunapa ídolo yupaychana estandartenkuna santo allpapi sayachisqa kaptin, llaqta perqakuna hawapi ashkha t’aqlla tupu mast’arisqa cheqpi, chaypira Cristopa qatinqin-kuna ayqekuspa salvasqankuta mask’anankupaq karqan. Amachasqa señal rikurisqa kaptinqa, qispiyta munakunaqa ama ima qhipayta ruraychu. Judea suyuntinpi, Jerusalén llaqtapipas, ayqekuypaq señalqa chaylla kasukusqa kanan karqan. Pipas wasi pata hawanpi tarikusqa kaqqa ama uraykuchunchu wasinman, ni aswan chanin kaq qapariyninkunata qespichinallanpaqqas. Chakrakunapi icha uva chakrakunapi llamk’aqkunaqa ama p’achankuta kutirispalla apamunankupaq tiempo hap’ichunchu, inti ruhaypi llamk’asqankukama churakusqankuta. Ama huk ratullapas iskayrayachunchu, mana chay llaqa thunichiypi hap’isqa kananpaq.” The Great Controversy, 25.

Kay pasajepejta, Hermana Whiteqa “chisunyachiq millay abominación”-ta reqsichin “mana pantay atina señal” hina, chayqa “romano-kunap ídolo estandarte-nkuna”-wan rikuchisqa karqan, paykunaq “santuariop santo allpampi” sayachisqan. Jesúsqa mana “chisunyachiq millay abominación”-ta llamk’achkarqanchu pagano Roma nitaq papal Roma atiynta rikuchinampaq, aswanqa “señal” hina. Chay “señal” temploq santo allpampi churakusqankamaqa, cristiano-kunaqa Jerusalénmanta ayqekunankupaq karqan “ama llaqa destrucción generalpi chinkachisqa kanankupaq.” Hermana Whiteqa chaylla pasajepi qhepaman astawan sut’inchin, Cristoq profecian, destrucción-ta reqsichiq, hukmanta aswan junt’akuyniyok kasqanta.

“Salvadorpa Jerusalén llaqtaman juicio-kuna watukusqa hamuyninmanta willakusqanqa huk kutitaq hunt’akuyta kanqa; chay manchay ñak’ariy chinkachisqa kasqanqa chaymanta huk pisi llantuyninlla karqan. Ajllasqa llaqtapa tukukuyninpi rikuyta atisun Diospa khuyapayakuyninta qhisqichispa saqisqa, hinaspa Kamachikuyninta sarusqa huk pacha enteroq condenasqanta. Tutayasqa kanku kay allpa unay wata-kuna huchallikusqanpi runakuna ñak’ariyninkunamanta qillqasqa yuyariykuna. Sonqon nanaywan qhatiykun, yuyaypas qhawaspas pisi kallpayoq tukukapun. Hanaq pachapa kamachikuyninta mana chaskisqanmanta llakiykunaqa manchaymi karqanku. Ichaqa jamuq pacha rikuchisqan-kunapi aswan tutayasqa huk rikch’ayninmi qawarichisqa kachkan. Ñawpaq pacha qillqasqa yuyariykuna,—unay seq’e t’aqanakuykuna, maqanakuykuna, tikrakuykuna, ‘maqana runapa maqanankama ... chaqwa t’uqyaywan, yawarpi pillusqa p’achakunawan’ (Isaías 9:5),—imataq chaykuna kanman, chay p’unchaypa manchakuyninkunawan tupachisqa, maypachachus Diospa hark’aq Espiritun llapan hinantimpi saqisqa kanqa mana allinkunamanta, manaña hark’ananpaq runapa munay-sinqa lluphiyta

hinaspa Satanaspa phiñakuynin phutiya! Chay hinapi pachaqa rikunqa, mana hayk' aqpas ñawpaq hina, Satanaspa kamachikuyninpa rurayninkunata.”

“Ichaqa p'unchaypiqa, Jerusalén llaqtapa chinkachisqa kasqa p'unchaykunapi hina, Diospa llaqtanqa qespichisqa kanqa, kawsaypi qelqasqa tarikusqa sapa runapas. Isaías 4:3. Cristoqa willarqan iskay kutita hamunanta, cheqap sunquyuqnin kunata Payman huñunampaq: ‘Chaymantataq kay pachapi llapa ayllukuna waqanqaku, runapa Churin hanaq pacha phuyu-kunapi atiyuniyuq hatun k'anchayninwan hamusqanta rikunqaku. Hinaspataq angelninkunata kachanqa trompetapa hatun waqayninwan, hinaspa Paypa akllasqankunata tawa wayra-manta huñunqaku, hanaq pachapa huk kuchunmanta huk kuchunkama.’ Mateo 24:30, 31. Chaymantataq evangelio nisqata mana kasukuqkunaga siminpa samayninwan tukuchisqa kanqaku, hinaspa hamuyninpa llipiq k'anchayninwan chinkachisqa kanqaku. 2 Tesalonicenses 2:8. Ñawpaq Israel hina, mana allinkunaga kikinkuta chinkachikunku; huchankurayku urmaykunku. Huchallikuywan hunt'asqa kawsayrayku, kikinkuta chayhina Diosmanta karunchakuchkanku, paykunaga kayninkupas mana allinwan chayhina p'unchaychasqa kapusqa, chaymi hatun k'anchaynin rikurimuyninqa paykunapaq rupha nina tukupun.”

“Runakuna ama allinta yachachisqa yachachiyta qhispichunku Cristopa siminkunapi apachisqanmanta. Imaynatachus payqa discipulonkuna Jerusalén llaqtapa tukukuyninmanta willarirqa, qayllamuchkaq chinkayninpa señalta qospa, paykuna qhespiya atinqankupa; chhaynallataqmi payqa kay pachapi runakunaga allin tukukuynin p'unchaymanta willarqan, hinaspataq qayllamushasqanmanta señalkunata qorqan, llapa munaqkuna hamuq phiñakuymanta ayqekunankupa. Jesusmi nin: ‘Intipi, killapi, qoyllorkunapipas señalkuna kanqa; kay pachapitaq nacionkunaga llaquyninku kanqa.’ Lucas 21:25; Mateo 24:29; Marcos 13:24–26; Apocalipsis 6:12–17. Paypa hamuyninpa ñawpaq willakuq señalkunata qhawakunaga ‘yachananku kachun qayllapiña kasqanta, punkukunaga punkunkunapiña kasqanta.’ Mateo 24:33. ‘Rikch'arisqa qhipariychik,’ nisqami paypa yuyaychana siminkuna. Marcos 13:35. Pipas willakuyta kasukuqkunaga mana tutayaypi saquesqachu kanqaku, chay p'unchay mana mana yuyasqankumanta hap'inanpaq. Ichaqa mana qhawanayta munaqkunapaqqa, ‘Señorpa p'unchayninpa tutapi suwa hina hamunqa.’ 1 Tesalonicenses 5:2–5.” The Great Controversy, 36, 37.

Kay simi hermana White qillqarqa chay rimaykunata, Jerusalén llaqtapa thuñisqanqa manaraqmi junt'akunankupa hamuq karqa. Kay pacha tukukuyninpi kunan pacha Romapa (amaru, uywa, llulla profeta) contranpi ruwasqa kutichiy taripayqa, ajina espiritual Babiloniapa qhipa urmayninta rikuchin; ichaqa espiritual Babiloniaga (papadoqa) huk kutitaña 1798 watapi urmarqanña. Jerusalén llaqtapa thuñisqanqa Diospa kutichiy taripayninmi huk apostata iglesiapa patanpi.

Jerusalén llaqtapa thuñichisqa kay kimsa wata kuskan watapi, 66 d.C. manta 70 d.C. kama, rikuchin Diospa kutichiy taripayninpa tukuyinanta kay pachapa tukukuyninpi, chaytaq hamuchisqa kachkan kunan Roma pataman (amaru, uywa, llulla profeta). Jerusalén llaqtapa muyurichiyinwan thuñichisqantaq, 66 d.C. manta 70 d.C. kama paganismo rurasqa, cheqaqtapuni suyarqa kimsa wata kuskan.

Roma papal nisqanpa hunt'asqan Jerusalén espiritwalpa muyurisqa kasqanpas, chinkachisqa kasqanpas, kimsa wata kуска profetiku watakuna qhipakama qiparisqa karqan, 538 watamanta 1798 watakama. Chay iskay rikch'achiykunaqa rikuchinku Jerusalénpa muyurisqanta, chinkachisqanta ima, Domingo kamachiypa krisisninpa “hora”npi, kay pacha Roma musuqmanta apamusqa kasqanrayku. Jerusalénpa kimsa chinkachiykunamanta qhipa kaqmi kutichisqa kachkan, Daniel qillqapi rikuchisqa hina.

Danielpa qillqasqan libru qallarín Babilonia Jerusalénta atipaykuspa chinkachisqanwan, tukukunataq Babiloniapa chinkayninwan, Jerusalénpa atipayninwan. Kimsa maqanakuyipi sapaqninpiqa, cristianokunaman huk señal qusqam karqa, chaywan hamuq maqanakuyimanta ayqekunankupaq yachachisqa. Wata 66 d.C. piqa, pagano Romapa soldadonkunan estandartenkuta (maqanakuy banderankuta) santuarioq sagrado allpampi sayachirqanku chaypim karqa. Wata 538 pichá, “huchaq runa” rikuchisqa karqa, Diospa templonpi tiyaykuspa (cristiano iglesiapi), pay kikinta Dios kasqanta rikuchispa, chay watapi Concilio de Orleans nisqapi domingo p'unchaw kamachiya pasarachisqanrayku. Domingo p'unchaw hunt'achiyqa papadopaqmi sut'inchasqa kachkan cristiano mundupi atiyininkupa prueban hina; imaraykuchus paykuna ninankupim allin, Diospa Siminpi mana ima yanapaynin kanchu domingo yupaychaypaq, hinallataq paykuna domingo p'unchawta cristianismopi yupaychay p'unchaw hina instituyasqankuqmi prueba kachkan pagano tradicionninkuq, costumbrenkuq atiyin Biblia patamanta aswan hanaqpi kasqanmanta.

Waranqa pichqa pachak kinsa chunka pusaq watapi, cristianokunaqa Romamanta iglesiamanta rakikunayku karqan, mana sapallanraykuchu cheqaq cristiano iglesia mana kasqanrayku, aswanpas papal kamachiya señalnin Diospa iglesianpa sagrado pampakunapi churakusqanrayku. Hermana Whiteqa reqsichin chay historiapa rakikuynin ruwayninta, mayqenmi qallarín Diospa iglesian chunka iskay pachak soqta chunka watakunapi ch'in pampa-man ayqekusqan pacha.

“Ichaqa mana mayqin tinkuychu kan punchawpa Principewan tutayapa principewan; nitaq paykunapa qatinqinkunapurapas tinkuy kananmanchu. Cristianokuna munaspa huñunakusqanku hina, pisi-pisi paganismomanta tikrasqa runakunawan, paykuna yaykurqanku huk ñanman, chay ñantaq aswan karu-karuta pusarqan cheqaq-kaymanta. Satanás kusikurqan, Cristopa qatinqinkunamanta ancha achka runakunata pantachiyta atisqanrayku. Chaymantataq payqa aswan hunt'asqata kallpanta churapurqan paykunaman, hinaspa paykunata sonqochirqan Diosman cheqaqta qhipaqkuna qatikachananpaq. Mana pipas allinta yacharqanchu imayna cheqaq cristiano iñiyta sayachiyta, chay iñiypa ñawpaq amachaqninkuna kasqankumanta; chay sapaqmanta cristianokunataq, kуска huñunakuspa chay pisi-pisi pagano masinkunawan, maqanakuyta apachirqanku Cristopa yachachikuyninkunapa aswan hatun, aswan esencial nisqa rakhuyininkunapa contranman.

“Hatun llakiywan waqlliywanmi allin iñiypi sayaqkunaqa mana llullachiykunaman, millay saqrasapa ruwaykunamanpas atipanakuspa sinchita sayarinankupaq karqa; chaykunaqa sacerdotál p'achawan pakasqa karqanku, hinaspataq iglesiaman yaykuchisqa. Bibliataqa manam iñiypa kamachiq tupuychasqan hina chaskirqankuchu. Religiosapa qispikayninmanta yachachiyqa herejía nisqa sutichasqa karqa, hinaspataq chayta hap'iqkunataqa cheqnikuspa

qatiykacharqanku.”

“Unay tiempo hatun, sinchi maqanakuy qhipaman, iñiq aslla runakuna yuyaychakurqanku apostata iglesiwan tukuy huñunakuyta chinkachiyta, paya manaraq llulla yachachiykunamanta hinaspa idolatríamanta kacharikuyta munaptinga. Qhawarqanku rakinakuyqa mana iskayrayay atisqa, lliwllata necesitakuy kasqanta, Diospa siminta kasukuyta munaspaqa. Mana atirqankuchu saqeyta pantaykunata, kikinkupa almanchikkunapa wañuypaq kasqanta, nitaq churayta huk ejemplota, chaymi wawakunapa hinaspa wawakunapa wawakunapa iñiynta peligroman churayman karqan. Hawkalla kayta hinaspa hukllachasqa kayta waqaychanankupaqa, Diosta cheqap kasqawan tupaqtaqa ima concesiontapas ruwanankupa wakichisqa karqanku; ichaqa yacharqanku, principio-ta sacrificaspa rantisqa hawkallakuyqa ancha chaninnaq kasqanta. Sichus hukllachasqa kayqa aypasqa kanman chaylla, cheqap kayta hinaspa allin kayta compromisowan chinkachispaqa, chayqa kachun rakinakuy, hinaspa maqanakuytas.” The Great Controversy, 45.

Kay yuyaykunata qatiqnin qillqapi qatiqkusun.

“Wiñay kawsay ñawpaqninchikpi mast’arikun. Cortinaqa kicharisqa kananpaña kashan. Ñuqanchik, kay hatun manchayniyuq, allin yuyaywan apaykusqa kamachiypi tiyaykuqkuna, ima ruwashanchik, imatataq yuyashanchik, chay hina qhasi kawsayta munasqanchikman hap’ipakuspa, muyuriqninchikpi almaskuna chinkachkaptin? Sonqonchikkunaqa llapanmanta rumiyakusqachu? Manachu musyayta utaq entiendetayta atinchik, hukkunapa qespichisqa kananpaq huk llamk’ayniyoq kasqanchikta? Wawqe-panaykuna, qankunaqa chay clase runakunamankuchu, ñawiyuq kashaspapas mana rikkuq, rinriyuq kashaspapas mana uyariq? Yanqachu Diosqa qankunaman munayninpa yachayninta qorqasunkichik? Yanqachu payqa willaymanta willaykama qankunaman kachamurqasunkichik? Iñinkichikchu wiñay cheqap kaypa rimayninkunapi, kay pachaman ima hamunanta nisqankunapi; iñinkichikchu Diospa taripayninkuna runakunapa hawanpi warqurayashasqanta, chaywanpas qankunaqa aswan qhasi tiyayllapichu kayta atinkichik, qella, mana allinta qhawariq, kusikuykunata munaspa?”

“Kunanqa mana pachaschu Diospa llaqtanpaq munakuyninkuta kay pachapi takyaykuchkanankupaq, nitaq qhapaqninkuta kay pachapi waqaychanankupaqpas. Mana karuchu chayamunan pacha, ñawpaq discípulokuna hina, ch’inniq, ch’usaq sapallan pampakunapi pakakunata maskhananchikpaq kallpachakusqa kanaspa. Imaynachus Jerusalén llaqtata romano soldadokuna muyurqan, chayqa Judea cristianokunapa ayqekunankupaq señal karqan; chay hinallataq naciónninchikpa atiyta hap’iyñin, decreto nisqapi papal sábado hunt’achinanta kamachispa, noqanchikpaq huk willakuy kanqa. Chaypachañataq hatun llaqtakunamanta llusqiy pacha kanqa, huch’uy llaqtakunamantapas llusqiyta wakichikuspa, urqkunapa chawpinpi karu, pakasqa wasikunaman ripunaykipaq. Kunanñataq, kaypi chanin wasi maskhananchikpa rantinpi, huk allin suyuman, hanaq pacha suyuman, ripunaykichikpaq wakichikunaykichik karqan. Qollqenchikkunata kikillanchik kusichikuyllapi gastananchikpa rantinpi, allinta waqaychayta yachakunananchikmi. Diospa mañakusqa sapa talentoqa paypa hatunchayninpaq llamk’achisqa kanan, kay pachaman amonestación qusqanchikpi. Diosqa llaqtakunapi llamk’aq masinkunapa ruranankupaq huk llamk’ayniyuqmi. Misionninchikkuna yanapasqa kanan; musuq misionkunapas kicharisqa kanan. Kay llamk’ayta allinta ñawpaqman

apanapaqqa mana pisi gastochu munakunqa. Yupaychana wasikuna necesitakun, runakuna qayllachisqa kanankupaq, kay pachaq chiqaqkayninkunata uyarinankupaq. Kay pachallapaqmi Diosqa qolqeta mayordomonkuna makinman churarqan. Ama saqeychikchu imaykayki qhapaqniykichik kay pachapa negociokunapi watasqa kananpaq, chaynapi kay llamk'ay hark'asqa kananpaq. Qolqeykichikta maymanta atiyta atinki chaymanta horqomuychik, Diospa causanpa allinninpaq llamk'achinaykichikpaq. Qhapaqniykichikta ñawpaqta hanaq pachaman kachaychik.” Testimonies, volumen 5, 464.